

6. Tétel

A tanulás közvetlen és közvetett tanári irányításának pedagógiája és pszichológiája (eszközhasználat, munkaszervezés, idő és térszervezés, fegyelmezés)

Az oktatás tudatos és tervszerű tevékenység, melynek során a pedagógus és a tanuló egyaránt célokat tűz ki maga elé, és az eredmény elérése érdekében megtervezi, megszervezi tevékenységeit. Az oktatás célja a tanulók személyiségfejlesztése, azaz nevelése, ami a tanítási-tanulási folyamat eredményeként valósul meg. A cél elérése érdekében a tanár a lehető legnagyobb mértékben figyelembe veszi a tanulók szükségleteit is.

A tanulásszervezés a tanár olyan tevékenysége, mely során az órateremben meghatározott célok, azaz a megoldásra váró tanulási feladatok érdekében megteremti a tanulás feltételeit, meghatározza a munkaformákat, valamint ezeket koordinálja időre, a tanulási módszerekre és a taneszközökre való tekintettel.

Nagy Sándor szerint a tanítási-tanulási folyamat rendszert jelent, a cél, a feladat, a tartalom, a szervezeti formák, a munkaformák, az eszközök és módszerek rendszerét.

Báthory Zoltán szerint három önálló, de egymással kapcsolatban levő részfolyamat egysége:

1. az oktatás irányítása
2. a pedagógus nevelő, oktató munkája
3. a tanulók tanulása.

Az oktatási folyamat fő mozzanatai:

1. A tanulók megismertetése a konkrét tényekkel (bemutatás, kísérlet, megfigyelés, film, könyv, rajz)
2. A megismert tények elemzése (analízis azaz részekre bontás vagy szintézis azaz részek összerakása)
3. Általánosítás (szabályok, tételek megfogalmazása)
4. Rögzítés (szóbeli, vizuális, otthoni tanulás)
5. Gyakorlati alkalmazás (tanulók önálló munkája)
6. Ellenőrzés és értékelés (írásban, szóban, cselekvéssel)

Eszközhasználat?

A taneszközök a tanítási-tanulási folyamatban változatos funkciókat láthatnak el: motiválás, ismeretnyújtás, szemléltetés, rendszerezés, gyakorlás, ismétlés, rögzítés, ellenőrzés, a tanulás irányítása. A taneszköz használat a pedagógus oktató-nevelő munkáját segítheti, kiegészítheti, fokozhatja sőt új dimenzióba helyezheti. A taneszközök a tanulót aktivizálják, motiválják, tevékenységét segítik.

A taneszközöket technika-történeti alapon (Schramm elmélet) 4 nemzedékbe sorolhatjuk:

1. Bemutatás nem igényel semmi eszközt: tárgyak, képek falitáblák, kéziratok.
2. A sokszorosítása gépekkel történik, de egyéb eszközre nincs szükség: tankönyv, nyomdai termékek
3. A vetítés, a hang és a híradástechnika eredményei: magnetofon, rádió, tv, írásvetítő
4. Az ember és gép között jön létre kapcsolat: oktatógépek, nyelvi laboratórium.

Megj. Szücs Pál kiegészítette egy ötödik ponttal: teletex, számítógép, internet

Az oktatási folyamatban fontos a taneszközök kiválasztásánál a következő kritériumokat figyelembe venni:

- eredményességet szolgálja
- legyen tekintettel a tanulók életkori és képesség szerinti sajátosságaira
- legyen adott a környezeti feltétel.

A taneszközöknek változatos funkciói vannak: motiválás, ismeretnyújtás, rendszerezés, szemléltetés, gyakorlás, ismétlés, rögzítés, ellenőrzés.

Megj. Fontos a hatékonyságukat időről-időre ellenőrizni.

Munkaszervezés: (Hogyan szervezzük az órát?)

A következő szempontokat kell mindig figyelembe venni:

- oktatás tartalma
- pedagógiai-nevelési-képzési célok
- óra típusa (ismeretközlő, felfedeztető, beszélgetéses, szemináriumi vita, szemléletes)
- tantárgy sajátosságai
- tanulók fejlettségi szintje
- iskola oktatástechnikai felszereltsége

Az oktatás munkaformái: frontális, csoport, páros, egyéni *lisd. 4. tétel ? ☺*

Fegyelmezés (milyen vezetési stílusú a pedagógus?)

- tekintélyelvű: vezet, utasít, parancsol, mindent ő határoz meg, önkényesen büntet és dicsér, feszültség és agresszió halmozódik fel a diákokban
- demokratikus: a vezető alternatívákat kínál, a csoport dönt, a munkát is a csoport osztja fel
- ráhagyó: nem törődik a szervezéssel, nem avatkozik bele, nem bírál és nem dicsér, itt a legalacsonyabb a teljesítmény, a gyerekek sem érzik itt jól magukat.

irányítási technikák:

- semmi nem kerül el a figyelmünket, aktív jelenlét, a diák úgy érzi, hogy a tanár mindent lát.
- egyszerre adódó helyzetek kezelése, hogy ne törjön meg az óra menete
- lendületes óravezetés
- egész osztályt bevonni a munkába
- tegyük változatossá az órákat
- bírálat a tanuló viselkedésére irányuljon, ne a személyiségére.

Nem igazán hatékony tanári irányításmódok:

- diák megfélemlítése
- parancsuralmi légkör
- túlreagálás
- egész osztály büntetése !
- oktatási cél világos hiánya
- elsajátított anyag vég nélküli ismétlése
- óra menetének megtörése
- hosszas foglalkozás egy diákkal, míg a többi unatkozik
- képességbeli különbségek figyelmen kívül hagyása

Fegyelmezési módszerek:

- önfegyelemre nevelés: érdeklődéskeltés, humor
- situációhoz kötött segítségnyújtás: csábító tárgyak eltávolítása, előre felkészíteni őket, ha pl. bejön egy másik tanár
- helytelen magatartás tudatosítása: következmények közlése
- büntetés: pl. külső tekintélyhez-igazgató-folyamodás